

## Social utblick

Arne Borg



### Ingen gräddfil i sjukförsäkringen

I sjuk- och arbetsskadekommitténs slutbetänkande, som lämnades till biträdande socialminister Maj-Inger Klingvall i somras, är det arbetslinjen som är rättesnöret. För en långtidssjuk är det inte sjukdomen som är det avgörande om sjukpenning skall utgå utan arbetsförmågan. Om detta och om hur svåra konsekvenser detta kan få om inte rimlighet och förnuft finns med i bedömningen skrev jag i Socialmedicinsk tidskrift nr 4/96.

Arbetslinjen är annars riktig som princip. Det måste alltid vara en strävan att hjälpa människor att själv klara sin försörjning genom arbete. Om inte ett sjukdomstillstånd eller en funktionsnedsättning självläker så måste rehabiliteringsåtgärder prövas. Kommittén ägnar stort utrymme åt detta. Arbetsgivarens ansvar betonas och skärps. Den enskilda individen skall också kunna begära en rehabiliteringsbedömning av försäkringskassan om arbetsgivaren är ointresserad och kassan skall se till att arbetsgivaren fullgör sina skyldigheter. Är den långtidssjuka arbetslös så ligger

rehabiliteringsansvaret på arbetsförmedlingen. Dessutom anser kommittén att försäkringskassa, arbetsförmedling och kommun skall samordna sina resurser på det lokala planet.

I sin strävan att erbjuda möjligheter till rehabilitering går kommittén emellertid ett steg för långt när man föreslår att försäkringskassan skall få befogenheter att av sjukvården i vissa fall köpa individuell behandling, t ex en operation, av personer som förväntas kunna återgå i arbete. Man gör det mot bakgrund av "det omänskliga lidande och de ibland mycket stora kostnader som onödiga väntetider kan föra med sig för försäkringen."

Att det mänskliga lidandet skulle vara större vid en sjukdom för den som har ett jobb att gå tillbaka till än för den som inte har någon plats på arbetsmarknaden är naturligtvis nonsens. Motivet är kostnaden för försäkringen. Men att försäkringskassan skulle kunna köpa sig förbi sjukvårdens behandlingsköer för att minska sina kostnader måste vara helt oacceptabelt. Den typen av lönsamhetstänkande får aldrig tränga in vare sig i vården eller i den allmänna försäkringen. Det strider också helt mot hälso- och sjukvårdslagen. Där står: "Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen".

Prioriteringsutredningen är också mycket tydlig på den här punkten. "Prioriteringen av patienter som ger de största intäkterna i sjukvården eller är mest lönsamma för samhället, t ex människor i produktiv ålder framför pensionärer, strider också mot utredningens etiska principer."

Visst är det bra om sjukförsäkringen kan medverka till att förkorta köerna inom sjukvården. Men då bör de ekonomiska resurserna tillföras på ett generellt sätt så att det kommer alla till del.